

Inicjatywa uchwałodawcza mieszkańców. Każdy może wpływać na swoje otoczenie

Wobec nowelizacji ustaw o samorządzie gminnym, powiatowym i województwa, jakie weszły w życie w dniu 31 stycznia 2018 r., w polskim systemie prawnym zagwarantowane zostało prawo mieszkańek i mieszkańców jednostek samorządu terytorialnego do występowania z obywatelską inicjatywą uchwałodawczą do organów stanowiących, czyli do rady gminy, powiatu i sejmiku województwa. Do tej pory także nie było przeciwwskazań, aby w kręgu podmiotów mających prawo składać projekty uchwał znajdowała się grupa mieszkańców, ale zależało to jednak wyłącznie od dobrej woli władz. W związku z tym w większości polskich samorządów nie było takiej możliwości, ponieważ nikt wcześniej nad tym zagadnieniem się nie pochylił. W niektórych jednostkach zdarzało się, że władze były temu pomysłowi przeciwne, a w jeszcze innych, choć mieszkańcy mogli składać projekty uchwał, próg osób popierających daną inicjatywę wprowadzony przez radnych był na tyle wysoki, że w praktyce nikt z tej możliwości nie mógł korzystać.

Dzięki zmianie przepisów ustaw samorządowych prawo do występowania z obywatelską inicjatywą ustawodawczą zostało przyznane mieszkańcom jednostek samorządu na terenie całej Polski. Do zmian należy odnieść się z dużą aprobatą i podkreślić, że inicjatywa uchwałodawcza mieszkańców jest istotnym narzędziem zwiększania partycypacji obywateli w funkcjonowaniu samorządu terytorialnego, a co najważniejsze, pozwala ona mieszkańcom realnie wpływać na politykę kształtowaną przez organy jednostek samorządu terytorialnego.

Przykładem mogą być tu inicjatywy uchwałodawcze skutecznie przeprowadzone przez uczestników ubiegłej edycji akcji Masz Głos (www.maszglos.pl). W Kluczborku Stowarzyszenie Regionu Kluczborskiego Kobietom - Mammograf doprowadziło tą drogą do podjęcia uchwały w sprawie inicjatywy lokalnej w mieście, a w Stroniu Śląskim Stowarzyszenie Przyjaciół Doliny Białej Łądeckiej "Kruszynka" przekonało radnych do nadania nazwy placowi w jednej ze wsi należących do gminy.

PROCEDURA SKŁADANIA PROJEKTÓW UCHWAŁ

Niezależnie od szczebla samorządu terytorialnego inicjatywa uchwałodawcza przysługuje grupie mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej czynne prawo wyborcze do organu stanowiącego tej jednostki. Wielkość grupy mieszkańców uzależniona jest od rodzaju jednostki samorządu terytorialnego, do której organu kierowany jest projekt uchwały oraz od jej liczebności. W przypadku gminy:

1. w gminie do 5000 mieszkańców grupa osób popierających projekt uchwały musi wynosić co najmniej 100 osób;
2. w gminie do 20 000 mieszkańców – co najmniej 200 osób;
3. w gminie powyżej 20 000 mieszkańców – co najmniej 300 osób.

W przypadku powiatu (również w miastach na prawach powiatu):

1. w powiecie do 100 000 mieszkańców grupa osób popierających projekt uchwały musi

wynosić co najmniej 300 osób;

2. w powiecie powyżej 100 000 mieszkańców - co najmniej 500 osób.

W przypadku województwa:

1. grupa mieszkańców wnoszących projekt musi liczyć co najmniej 1000 osób, niezależnie od liczby osób zamieszkujących województwo.

Do czasu zgłoszenia projektu uchwały komitet inicjatywy uchwałodawczej ma prawo powołać osoby uprawnione do reprezentowania komitetu podczas prac rady gminy, powiatu, czy sejmiku województwa. Po spełnieniu warunków formalnych, projekt uchwały staje się przedmiotem obrad rady gminy, powiatu lub sejmiku województwa. Dzieje się to na najbliższej sesji po złożeniu projektu, jednak, co niezwykle istotne, nie później niż po upływie 3 miesięcy od dnia złożenia projektu. Podlega on zwyczajnemu głosowaniu nad projektem uchwały.

Należy również pamiętać o tym, że projekt uchwały przedkładanej w ramach inicjatywy obywatelskiej nie może dotyczyć spraw, w których inicjatywa uchwałodawcza została zarezerwowana określonym podmiotom przez przepisy ustawowe, dotyczy to m.in. projektu budżetu, powołania i odwołania sekretarza i skarbnika gminy, odwołania przewodniczącego i wiceprzewodniczących rady gminy.

Wprowadzone na początku tego roku przepisy ustanawiają jedynie podstawowe regulacje dotyczące realizacji inicjatywy uchwałodawczej. Szczegółowe postanowienia związane z warunkami formalnymi, jakie muszą spełniać dokumenty związane z inicjatywą uchwałodawczą zostaną uregulowane, o ile już nie zostały, w drodze uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego. Dlatego warto zajrzeć do Biuletynu Informacji Publicznej swojej gminy, powiatu czy województwa i sprawdzić, czy w gronie podmiotów, którym przysługuje możliwość składania inicjatywy uchwałodawczej funkcjonuje zapis o mieszkańcach czy nie. Jeśli nie – warto napisać wniosek lub petycję do władz, żeby jak najszybciej ten ustawowy obowiązek spełniły, a także zapisać się do akcji Masz Głos i skorzystać ze wsparcia doświadczonych koordynatorów regionalnych, którzy nie tylko mogą pomóc we wprowadzeniu odpowiednich regulacji, ale także w przygotowaniu projektów uchwał i wpływaniu dzięki inicjatywie uchwałodawczej mieszkańców na życie w naszych gminach, powiatach czy województwach.

Grzegorz Wójkowski, prezes Stowarzyszenia Aktywności Obywatelskiej Bona Fides, koordynator regionalny akcji Masz Głos w woj. dolnośląskim, opolskim i śląskim.